

İNOVATİF İŞ DAVRANIŞI, İNOVATİF İKLİM VE İNOVASYON PERFORMANSI İLİŞKİSİ

12. BÖLÜM

Ferruh TUZCUOĞLU¹

Meltem AKCA²

İhsan AKCA³

Giriş

Sanayi devrimi ve sonrasında gerçekleşen hızlı dönüşüm, inovasyon paradigmasının günümüz ekonomik ortamında daha güçlü bir şekilde ele alınmasında etkili olmuştur. Bir yüzyıl içinde meydana gelen değişim ve teknolojik evrim, inovasyon kavramının yetkinlik temelli bir üstünlük aracı haline gelmesini tetiklemiştir. Üretim artışı doğrultusunda toplumsal değer yaratma ve talep oluşturmaya yönelik ar-ge ve inovasyon içerikli girişimler birden fazla oyuncunun hâkim olduğu piyasalarda önemli rol oynamıştır. Özellikle geleneksel yönetimden stratejik yönetime geçiş sürecinde inovasyon, 21.yüzyılın en değerli dinamiklerinden biri haline dönüşmüştür.

İnovasyon kavramının kökleri Latince'de innovatus kelimesinden türemiştir. Kavram, kültürel, idari ve toplumsal mecralarda yeni tekniklerin kullanılmasını ifade etmektedir. Diğer taraftan İngilizce kökenli innovation terimi ise yenilik, yenilikçilik olarak dilimize çevrilmektedir. Yeniliğin inovasyon olarak tanımlanması için toplumsal bazda değer yaratması ve ekonomik değişim yönüyle faydaya dönüşmesi gerekmektedir (Çelikleş, 2008; Uzkurt, 2017: Akt: Aydoğar ve Yirci, 2020)

Değişim olgusu, insanoglu için vazgeçilmez bir unsurdur ve toplumsal bir durum olarak kabul edilmektedir. Toplumsal değişim hareketlerinin yansımaları örgütleri de etkilemektedir. Bu kapsamda değişimin sistematik ve disiplinli bir şekilde değerlendirilmesi örgütsel performansın sağlanmasında önem arz

¹ Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, tuzcuoglu@sakarya.edu.tr

² Doç. Dr. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Gazipaşa Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, meltem.akca@alanya.edu.tr

³ Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, ihsanakca@outlook.com

Bu araştırmada inovatif iş davranışları, inovatif iklim ve inovatif performans ilişkileri incelenmiş ve inovatif iklimin değişkenler arası ilişkide aracı role sahip olup olmadığı sorgulanmıştır. Yapılan parametrik analizler sonucunda değişkenlere yönelik algıların orta düzey ve üzeri olduğu saptanmıştır. Ayrıca inovatif iklimin, inovatif iş davranışları ve inovatif performans arasındaki ilişkide kısmi aracı role sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alkurt (2019) çalışmasında insan odaklı liderlik ile örgütsel inovasyon seviyesi arasında pozitif bir ilişki tespit etmiştir. Taşgıt ve Torun (2016) işletmelerdeki örgüt sürecinin yönetilebilmesi ve inovatif performansın genişletilmesinde yönetici ve liderlere büyük görev düştüğünü belirtmektedirler. İlerleyen araştırmalarda modele inovatif liderlik değişkeninin de eklenerek kapsamlı bir çalışmanın yapılması, literatüre katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte araştırma örneklemini güçlendirilerek sonuçların genellenebileceği önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Aarons, G. A., & Sommerfeld, D. H. (2012). Leadership, innovation climate, and attitudes toward evidence-based practice during a statewide implementation. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 51(4), 423-431.
2. Adıgüzel, B. (2012). *İnovasyon ve inovasyon yönetimi: Steve Jobs örneği*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
3. Agostini, L., Nosella, A., & Filippini, R. (2017). Does Intellectual Capital Allow Improving Innovation Performance? A Quantitative Analysis in the SME Context. *Journal of Intellectual Capital*.18(2), 400-418.
4. Akca, M. (2019). *Strategic Leadership, Readiness for Change, and Innovative Work Behavior: A Field Study From Turkey*. In *Strategy and Superior Performance of Micro and Small Businesses in Volatile Economies* (pp. 57-77). IGI Global.
5. Alkurt, E. (2019). *Liderlik tarzlarının örgütsel inovasyon performansına etkisi*. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
6. Aydoğar, N., & Yirci, R. (2020). Devlet ve Özel Okul Yöneticilerinin Yenilik Yönetimi Becerilerinin Karşılaştırılması: Nicel Bir Araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(39), 1286-1308.
7. Bangwal, D. and Tiwari, P. (2019). Workplace environment, employee satisfaction and intent to stay. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 31(1), 268-284.
8. Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of personality and social psychology*, 51(6), 1173-1182.
9. Bate, J. D., & Johnston, R. E. (2003). Strategic Frontiers: The Starting-Point for Innovative Growth. *Strategy & Leadership*, 33 (1), 12-18-35.
10. Brislin, R. W., Lonnen, W. J., & Thorndike, E. M. (1973). *Cross-cultural research methods*. New York, NY: Wiley.

11. Calantone, J. R., Cavusgil, S. T. ve Zhao, Y. (2002). Learning Orientation, Firm Innovation Capability, and Firm Performance. *Industrial Marketing Management*, 31, 515– 524.
12. Carmona-Lavado, A., Cuevas-Rodríguez, G. And Cabello-Medina, C. (2013). Service Innovativeness and Innovation Success in Technology-Based Knowledge-Intensive Business Services: An Intellectual Capital Approach. *Industry And Innovation*, 20(2), 133-156.
13. Chen, Y.-S., & Hu, M.C. (2008). The Impact of Task Motivation and Organizational Innovative Climate on Adult Education Teachers' Creative Teaching Performance: An Analysis of Hierarchical Linear Modeling. *Bulletin of Education Psychology*, 40, 179-198.
14. Cohen, S. & Kaimenakis, N. (2007). Intellectual Capital and Corporate Performance In Knowledgeintensive Smes. *The Learning Organization*, 14(3), 241-262.
15. Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E., & Altunışık, R. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*. Sakarya Yayıncılık.
16. Çakır, S. (2012). *Ar-ge ve Yenilik Ders Notları*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
17. Çeliktaş, H. (2008). *İnovasyon yönetimi: Çukurova bölgesinde faaliyet gösteren şirketlerde inovasyon uygulamalarının tespitine yönelik bir araştırma*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
18. De Jong, J. P., & Den Hartog, D. N. (2007). How Leaders Influence Employees' Innovative Behaviour. *European Journal of Innovation Management*, 10(1), 41–64.
19. Dimartino, L. D., Birken, S. A., Hanson, L. C., Trogdon, J. G., Clary, A. S., Weinberger, M., ... Weiner, B. J. (2018). The Influence of Formal and Informal Policies And Practices on Health Care Innovation Implementation: A Mixed-Methods Analysis. *Health Care Management Review*, 43(3), 249–260.
20. Feng, C., Ma, R., & Jiang, L. (2021). The Impact of Service Innovation on Firm Performance: A Meta-Analysis. *Journal of Service Management*, 32(3), 289-314.
21. Frishammar, J., & Åke Hörte, S. (2005). Managing external information in manufacturing firms: The impact on innovation performance. *Journal of Product innovation management*, 22(3), 251-266.
22. Gökçek O. (2007). *Yenilik Yönetimi Süreci ve Yenilik Stratejileri: Otomotiv Sektöründe Bir Alan Çalışması*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
23. Grawe, S.J., Daugherty, P.J. And Ralston, P.M. (2015). Enhancing Dyadic Performance Through Boundary Spanners And Innovation: An Assessment of Service Provider-Customer Relationships. *Journal of Business Logistics*, 36(1), 88-101.
24. Gürbüz, S., & Şahin, F. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe-yöntem-analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
25. Hartmann, A. (2006). The Context of Innovation Management in Construction Firms. *Construction Management and Economics*, 24(6), 567-578.
26. Hsu, Y.-H. And Fang, W. (2009). Intellectual Capital And New Product Development Performance: The Mediating Role of Organizational Learning Capability. *Technological Forecasting & Social Change*, 76(5), 664-677.
27. Isaksen, S. G., & Akkermans, H. J. (2011). Creative Climate: A Leadership Lever For Innovation. *The Journal of Creative Behavior*, 45(3), 161-187.
28. Janssen, O. (2000). Job Demands, Perceptions of Effort-Reward Fairness And Innovative Work Behavior. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 73(3), 287–302.
29. Janssen, O. (2004). How fairness perceptions make innovative behavior more or less stressful. *Journal of organizational behavior*, 25(2), 201-215.

30. Katz, D. (1964). The Motivational Basis of Organizational Behavior. *Behavioral Science*, 9(2), 131–133.
31. Kaygısız Ertuğ, Z., & Bülbül, M. E. (2015). İnovasyon Performansı Değerlendirme Sürecinde Ahs ve Gia Bütünleşik Yaklaşımı: Süt Ürünleri Sektöründe Bir Uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43,149-160.
32. Kılıç, F. (2018). *Açık inovasyon kavramı ve etkileri üzerine bir uygulama*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
33. Klein, K. J., & Knight, A. P. (2005). Innovation Implementation: Overcoming The Challenge. *Current Directions in Psychological Science*, 14(5), 243–246.
34. Klein, K. J., & Sorra, J. S. (1996). The Challenge of Innovation Implementation. *Academy of Management Review*, 21(4), 1055–1080.
35. Konyalılar, N. (2020) *Entelektüel Sermaye ve İnovasyonun Çalışan Performansına Etkisi: Havacılık Sektörü Örneği*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
36. Lasisi, T. T., Oztüren, A., Eluwole, K. K., & Avcı, T. (2020). Explicating Innovation-Based Human Resource Management's Influence on Employee Satisfaction And Performance. *Employee Relations: The International Journal*.42(6), 1181-1203.
37. Laursen, K. (2002). The Importance of Sectoral Differences in the Application of Complementary HRM Practices for Innovation Performance. *International Journal of The Economics of Business*, 9(1) 139-156.
38. Lopez-Cabrales, A., Valle, R. And Herrero, I. (2006). The Contribution of Core Employees to Organizational Capabilities and Efficiency. *Human Resource Management*, 45(1). 81-109.
39. Mohamed, İ.A. (2019). *Entelektüel Sermaye Yatırımı ve İnovasyon Üzerindeki Rolü: Ulusal Petrol Kurumuna Bağlı Libya Petrol Kurumuna Bağlı Libya Petrol Şirketlerinde Amprik Bir Çalışma*. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
40. Öğuztürk, S. (2003). Yenilik Kavramı ve Teorik Temelleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2).253-273.
41. Özer, A. (2017). *Organizational Learning Culture, The Climate For Innovation, and Organizational Resilience*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi.
42. Pieterse, A. N., Van Knippenberg, D., Schippers, M., & Stam, D. (2010). Transformational and Transactional Leadership and Innovative Behavior: The Moderating Role of Psychological Empowerment. *Journal of Organizational Behavior*, 31(4), 609–623.
43. Roos, G., Bainbridge, A. And Jacobsen, K. (2001). Intellectual Capital Analysis As A Strategic Tool. *Strategy & Leadership*, 29(4), 21-26.
44. Sarros, J. C., Cooper, B. K., & Santora, J. C. (2008). Building a climate for innovation through transformational leadership and organizational culture. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 15(2), 145-158.
45. Sartori, R. (2010). Face validity in personality tests: Psychometric instruments and projective techniques in comparison. *Quality & Quantity*, 44(4), 749-759.
46. Schumpeter, J.A., (1934). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and The Business Cycle*. Transaction Publishers, London.
47. Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1994). *Creating innovative behavior among R&D professionals: the moderating effect of leadership on the relationship between problem-solving style and innovation*. In Proceedings of 1994 IEEE International Engineering Management Conference-IEMC'94 (pp. 48-55). IEEE.
48. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü. (2020). *Faaliyet Raporu*. Ankara.

49. Singh, S., Akbani, I., & Dhir, S. (2020). Service Innovation Implementation: A Systematic Review and Research Agenda. *The Service Industries Journal*, 40(7-8), 491-517.
50. Skerlavaj, M., Stemberger, M., Skrinjar, R. & Dimovski, V. (2007). Organizational Learning Culture – The Missing Link Between Business Process Change and Organizational Performance. *International Journal of Production Economics*, 106, 346-367.
51. Storey, C. & Kelly, D. (2001). Measuring The Performance of New Service Development Activities. *Service Industries Journal*, 21(2), 71-90.
52. Suhaimi, I. W., & Panatik, S. A. (2016). A Literature Review on Relationship Between Leader-Member Exchange And Innovative Work Behaviour. *Journal of Global Business And Social Entrepreneurship*, 1(2), 32–41.
53. Süzen, E. (2020). *İnovasyon stratejileri ve çalışan motivasyonunun, işletme performansına etkileri: Sivil havacılık işletmesinde bir uygulama*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
54. Taşğit, Y, Torun, B. (2016). Yöneticilerin İnovasyon Algısı, İnovasyon Sürecini Yönetme Tarzı ve İşletmelerin İnovasyon Performansı Arasındaki İlişkiler: KOBİ'ler Üzerinde Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14 (28), 121-156.
55. Taşğit, Y. E., Ergün, E., & Bayat, M. (2015). Otel İşletmelerinin İş Çevresi Özelliklerinin Kurum Kültürü Türleri Üzerindeki Etkisi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 12(2).92-120.
56. Tidd J. & Bessant J. & Pavitt. K (2005). *Integrating Technological, Market and Organizational Change, Science and Technology Policy Research* (SPRU), University of Sussex John Bessant School of Management, Cranfield University, Third Editions, pp.55-292-469.
57. Toivonen, M. And Tuominen, T. (2009). Emergence of Innovations In Services. *Service Industries Journal*, 29(7), 887-902.
58. Uzkurt, C. (2017). *Yenilik (İnovasyon) Yönetimi ve Yenilikçi Örgüt Kültürü (Kültürel, Yönetimsel ve Makro Yaklaşım)*. İstanbul: Beta Yayınları.
59. West, M. A., & Farr, J. L. (1989). Innovation at work: Psychological perspectives. *Social Behaviour*, 4(1), 15–30.
60. Wu, S.H., Lin, L.Y. And Hsu, M.Y. (2007). Intellectual Capital, Dynamic Capabilities and Innovative Performance of Organisations. *International Journal of Technology Management*, 39(3), 279-296.
61. Yaman Kahyaoğlu, D. (2019). *İnovasyonu Destekleyen Örgüt Kültürünün İnovasyon Yeteneğine Etkisinde Kuşak Farkının Rolü: Adana İli İmalat Sanayii Örneği*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
62. Yiğit, S. (2014). Kültür, örgüt kültürü ve inovasyon ilişkisi bağlamında “İnovasyon Kültürü”. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(2), 1-7.
63. Yorgancılar, F. N. (2011). Sürdürülebilir Rekabet Anlayışı Olarak Yenilik Yeteneği. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(21), 379-426.